

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felolós szerkesztő:

MÓRICZ PÁL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Dégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

Kezdődik az ősz.

Élénkebb lesz az élet.

Debrecen, szeptember 6.

A nyári szélszélű maholnap tulesünk. Még a csepergő őszi eső is az uborkaszazon mulását hirdeti.

A nyaralásból hazatérők megélénkítik a városokat. A hivatalokban is megkezdődik a forgalmasabb élet. Nemsokára szóhoz juthatnak a politikusok is.

Megnyitják az iskolák.

Egymásután nyílnak a közházak kapui is.

E mozgolódások megteremtik az eseményeket is. És az összetörülő események változatos, színes képei elevenekké festik a nyári szürke portól lepert, egyhanguságtól, eseménytelenségtől mélatag újságok hasábjait is.

Nem kell elefánttá felfujni a valóságosképpen inkább légyponnyi nagy nyári — szenzációkat. A hivatalos és nem hivatalos életnek eseményei magoktól nőnek magasra.

Az újságírók, mint újságolvasók megkönnyebbülten sóhajthatnak fel:

— Hál' Istennek! Kezdődik az ősz! Élénkebb lesz az élet. A nyári üdülés után még a munka is szaporább kedvvel, kézzel végződik majd!

Élénkül a politikai élet

(Kossuth Ferenc hazaérkezése. — Összehívják a függetlenségi párt intézőbizottságát. — Minisztertanács a közös miniszteri értekezlet előtt. — Wekerle a királynál.)

Hét heti külföldi furdőzés után Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap délután Karlsbadból visszaérkezett a fővárosba. Fogadására Sztéryny József államtitkár, több miniszteri főtisztviselő, országgyűlési képviselő és nagyszámú közönség gyűlt össze a nyugati pályaudvaron. A miniszter a bécsi gyorsvonattal érkezett Budapestre, gróf Benyovszky Sándor országgyűlési képviselő és titkára, dr. Pallay Sándor kíséretében. Amikor 1 óra 40 perckor berobogott a pályaudvarra a gyorsvonat és Kossuth Ferenc megjelent szalonkocsijának ajtajában, az egybegyűltek lelkes éljenzése fogadta. A minisztert, aki kitűnő színben van, — kellemesen érintette a n eleg ováció. Könnyen, minden támogatás nélkül hagyta el szalonkocsiját és elsőnek Sztéryny József államtitkár üdvö-

zölte. Barátságosan kezét fogott vele, majd sorra kezét szorított Désey Lajossal, az államvasutak balparti üzletvezetőjével, Szájbély Kálmán miniszteri tanácsossal, Ari Pál miniszteri osztálytanácsossal, Daróczy Rezső államásfőnökkel, Tormay Géza miniszteri titkárral és Hódy Gyula országgyűlési képviselővel, akikkel néhány percig beszélgetett. Azután Sztéryny államtitkár kíséretében lakására hajtatott.

Kossuth Ferenc hazaérkezésével most már teljes erővel megkezdődnek az immár közel félesztendő óta húzódo válság megoldására irányuló tárgyalások.

A tanácskozások eredményét Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter első sorban a függetlenségi párt intézőbizottságával fogja megismertetni, amelyet ebből a célból a legközelebbi napokban ülésre fog összehívni. Az intézőbizottság ülése előtt minisztertanács is lesz, amelyet valószínűleg még ezen a héten, előreláthatólag szerdán vagy csütörtökön fognak megtartani.

Ez a minisztertanács már azért is igen jelentős lesz, mert péntekre gróf Aerenthal közös miniszteri értekezletet hívott össze a közös költségvetés megállapítására s a magyar kormány álláspontját ezen a minisztertanácson fogják fixirozni.

Wekerle Sándor miniszterelnök tehát pénteken Bécsben lesz, ahova a király a morvaországi hadgyakorlatok befejezése után szombaton érkezik meg s így valószínű, hogy a miniszterelnök ez alkalommal több napig marad Bécsben és a közös miniszteri értekezlet után előreláthatólag a király előtt is meg fog jelenni.

Ezután az audiencia után fog eldölni, hogy a függetlenségi párt intézőbizottsága elé milyen javaslatokat terjeszt Kossuth Ferenc és ennek alapján fog kialakulni a jövő helyzet.

Debrecen múlt havi közigazgatása.

A közigazgatási bizottság üléséből.

Debrecen, szeptember 6.

Debrecen város közigazgatási bizottsága ma délután a városháza kistanácstermében ülést tartott, amelyen a közigazgatás múlt havi állapotáról szóló jelentéseket terjesztették elő az előadók. A jelentések élénken tárgyalták elő az augusztusi állapotokat, amely közegészségügyi szempontból volt súlyosabb, amennyiben a fertőző bajok nagy számmal léptek fel. Szerencsére komoly veszedelmektől tartanunk nem kell, a nyári idők elmúltával el fognak tűnni ezen betegségek is.

Az ülésen jelen voltak Weszprémy Zoltán főispán elnökle alatt Kovács József polgármester, dr. Magoss György főügyész, dr. Tüdős János, Márk Endre, Szilágyi Imre, dr. Fejér Ferenc Bészler Károly, Riekl Antal, dr. Varga Elemér, dr. Vargha Emil, dr. Balkányi Miklós, Borsos József, Kajári Lajos,

Fauszt Elek pénzügyigazgató és Csánky Viktor tanfelügyelő.

Az egyes eladói jelentéseket a következőkben közöljük:

A közegészségügy.

A város közegészségügyi viszonyairól dr. Tüdős Kálmán főorvos helyett dr. Varga Emil kerületi orvos tett jelentést. Eszerint az egészségügyi viszonyok augusztus havában rosszabbak voltak, mint júliusban. Megbetegedések nagyobb számmal fordultak elő és pedig a fertőző kórok köréből. Hasihagymázban megbetegedett 32 ember, meghalt 5, kanyaróban 35, meghalt 1, vörheny 2, ronesoló toroklob 1 végződött halállal. A t. főorvos helyettese szerint tifusszal a város keleti része van fertőzve. A betegség keletkezésére a nagy hőség folytán beállott rothadás, valamint a kisebb intelligenciával bíró lakosság a tisztaság iránti érzéketlen volta adta az okot. A fertőző betegségek ellen az óvintézkedések és fertőtlenítő eljárások pontosan és szigoruan végrehajtottak.

Népesedési arányok.

Augusztus havában 176 haláleset fordult elő. Ebből halvaszületés 28 volt. Született a város bel- és külterületén összesen 285 gyermek: ref. fi 105, nő 113, róm. kath. fi 26, nő 19, gör. kath. fi 4, nő 6, ág. ev. fi 2, izr. fi 13, nő 7. A szaporodás tehát 109.

Házasságra lépett 34 pár: ref. 10, róm. kath. 2, izr. 6, vegyes vallású 16.

Piacvizsgálatok.

A rendőrség a múlt hóban több alkalommal eredményes piacvizsgálatot tartott. Elkobozott a rendőrség romlott marhahúst Bagi Jozseftől, romlott kolbászt Szabó Mihálytól, légyköpött húst, romlott szafaládét Dalmi hentesről, romlott dinnyét Mezei Istvánról. A köztisztasági szempontból a lakások udvara szigorú ellenőrzés alatt áll. A város külső utcáinak tisztátalanságáról tess emlitést végül a főorvosi jelentés.

Tanügyi állapotok.

Csánky Viktor tanfelügyelő a tanügyi viszonyokról tett jelentést. A miniszter a két gazdasági ismétlő iskolánál szervezendő tanítói állások ügyében jelentést kér a növendékek számáról. A miniszter a halápi állami iskola butorzatának pótlására 400 koronát engedélyezett. A tanyai iskolákhoz Benedek Ákos és Biró Géza tanítókat nevezte ki.

Adózás.

A pénzügyi közigazgatás augusztus havi állapotáról Fauszt Elek pénzügyigazgató a következő jelentést terjesztette elő: Egyenes adóban befolyt 258,493 korona, hadmentességi díjban 2122 korona, bélyegjövődékben 154,312 korona, jogilletékben 67,569 korona, díjjövődékben 2481 korona, dohányjövődékben 170,216 korona, határvámjövődékben 35,042 korona. Fizetési halasztást a pénzügyigazgató 3 esetben engedélyezett. Időleges házaadmentességet 50 esetben állapítottak meg.

A „Debreczeni Vasöntőde és Geplakatossg”

saját gyártmányu, kiállításokon többszörösen kintüntetett árukészleteit, melyek legjobb szerkesztésű községi-, gazdasági- és háztartási kutszivattyukból; cséplési-, raktári-, udvari-, kerti vízfecskekből; vasvázu kerti-padok és díszes veranda-butorokból; kiváló szőlőmalmok- és erőfejtésben felülmulhatatlan borsajtókból állanak, a Péterfla-utca 73. szám alatti raktárhely megszüntetése miatt szállított áron árusítja.

A jelentéseket a bizottság tudomásul vette. Azután felelőbírási ügyeket intéztek el s hoztak benne határozatot, mely után az ülés véget ért.

Andrássy Gyula emléke.

A tiszadobi emlékünnepelely.

A belügyminiszter az édesapjáról.

Debrecen, szeptember 6.

Tegnap leplezték le Tisza-Dobon idősebb Andrássy Gyula grófnak azt az emléksoborát, amelyet annak emlékére állítottak, hogy a volt külügyminiszter, mint az Alsó-szabolecsi Tisza Armentesítő Társulatának elnöke nagy darab mozaras területet tett azon a vidéken termékenyvé.

Az ünnepélyen az Andrássy-családon kívül sok politikus és előkelőség jelent meg. Dessewffy Aurél gróf, Darányi Ignác, Mezőssy Béla, Szivák Imre és mások beszéde után Andrássy Gyula belügyminiszter is beszélt a banketten.

Beszéde kizárólag édesapjával foglalkozott.

— Sokszor láttam később államférfiakat, — mondotta többek között — de mondhatom egyet sem, aki olyan lelkiismeretesen, nehezen és kinosan dolgozott volna, mint atyám. Sokszor csodálkoztam, hogy nálánál sokkal gyengébb erők, milyen könnyen, mosolyogva viselték azokat a gondokat, amelyek őt majdnem a lerokkadásig vitték. Sokszor panaszkodott, hogy nem tud aludni, mikor egy nagy felelősségteljes elhatározásról volt szó. Sokszor mondta, hogy kénytelen a hideg padlóra feküdni, hogy gondoktól áthévílt testét lehűtse. Érezvén a nagy felelősséget, nem kimélte önmagát, hanem életerejének fogyasztásával szolgálta hazáját. A miniszteriséget szolgálásnak tekintette csak. Aki látta őt itt Tiszadobon, mikor ujjongva, mint egy iskolásgyerek, ki vizsgáját sikerrel letette, örült annak, hogy a diplomaták, képviselők és zurnaliszták már kizozni nem fogják, aki látta itt a Tisza szőke hajjai közt élvezetesen fürödni, látta lovagolni, az tudja csak megítélni, hogy naponként milyen áldozatba került neki a szolgálat, amelyet a hazáért tett.

Az emlékünnepelelyt, melynek nem kedvezet szép idő, Dessewffy Aurél gróf a főrendiház elnöke, mint az ármentesítő társulat elnöke nyitotta meg. — Majd Dömötör János ódát szavalt. Fekete Márton ünnepi beszédet mondott. A beteg Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter helyett a kormány koszoruját Mezőssy államtitkár helyezte el. A gyönyörű oszlopos emlékmű dombon épült s igen sok koszorúval van beborítva. A város nevében Kovács József polgármester és Magoss György főügyész, a vármegye részéről Kovács Gyula alispán, Czeglédy Mihály főügyész, Dávidházy Sándor főjegyző vettek részt az ünnepségen.

Az emlékművet, mely Sárkány István műépítész sikerült alkotása, a Tisza mentén állították fel közel az alsó-szabolecsi Tisza ármentesítő társulat által emelt Széchenyi-oszlophoz. A síkságon élénken kiemelkedő dombon nagyon szép látványt nyújt tizenhárom méter magas három oszlopból álló emlékmű, amelynek tetején egy hatalmas földgömb van, a Tisza felé eső részén pedig az „Andrássy” név nagy arany betűkkel. A domb tővében egy nagy tábla van elhelyezve a következő felirattal: „Gróf Andrássy Gyulának a Tisza szabályozása körül szerzett érdemei elismerésül 1909.”

EGYHÁZ, ISKOLA.

Presbyteri gyűlés.

A református presbyteriumot szerda délután 3 órára gyűlésre hívta össze Dicsőfi József lelkészelnök. A gyűlésnek fontosabb tárgyai ezek:

Esperes ur 1221. számú körlevele a zsinati egyházi rendes tagságra szavazás és a szavazásnak szeptember 10-ig beküldése tárgyában. — Esperes ur folyó évi 1217. számú körlevele arról, hogy az egyházmegyei közgyűlés szeptember 21-én lesz. — Esperes ur ez évi 1207. számú körlevele a debreceni Kálvin-emlékműre szóló gyűjtő-ívvel egy példány megküldése tárgyában. — Esperes ur megküldötte a beleegyezést Nagy Julia és Lápossi Erzsébet tanítónők választásához. — Csürös Béla gimnáziumi rajztanár válasza a meghívóra. — Kiss Albert vállaltan válasza a meghívóra. — A paróchiális bizottság javaslata a Varga-utcai részen építendő templom helyének kijelölése tárgyában. — A Hatvan-utca és Egyháztér sarkán tervbe vett építkezés tárgyában felkért bizottság jelentése a László Testvérek budapesti építész cégnek a folyó évi 787. számú P. végzésben tett intézkedés ellen intézett kérényéről.

A kollegiumi tanév megnyitása. Az öreg kollegiumban — ősi szokás szerint — ünnepélyesen nyitják meg a tanévet. Az ünnepéről kiadott meghívó szerint református főiskolánk 1909 szeptember 9-én nyílik meg az ifjuságéért. Az ünnepély két részre oszlik. Istenítisztelettel kezdődik a nagytemplomban délelőtt tíz órakor, a következő sorozattal: 1. Ebredj fel én lelkem... Főiskolai énekkar. 2. Fennálló ének. 37. dicséret 1. vers. 3. Gyülekezeti ének. 37. dicséret 2., 3. vers. 4. Imádság. Mondja: Csiky Lajos főiskolai lelkész. 5. 3. dicséret 2. vers a LXV. zsoltár dallamára. Férfikarra átírta: Id. Sz. Nagy Károly. Főiskolai énekkar. 6. Gyülekezeti ének: 179. dicséret 10 vers. — Azután a kollegiumba vonulnak át s itt folyik le az igazi tanévnyitó ünnepély a főiskola dísztermében a következő sorrenddel: 1. Hazánk. Töröktől. Főiskolai énekkar. 2. Egyházkerületi elnökség, hatóságok és a tanárok üdvözlése. 3. Székfoglaló értekezés: A synoptikus kérdés. Tartja dr. Erdős József akadémiai igazgató. 4. LXXXIX. zsolt. Férfikarra átírta: Mácsai Sándor. Főiskolai énekkar.

Egy gyászdal szerzőjéről.

Ujabb érdekes adatok.

Debrecen, szept. 6.

A „Debrecen” szeptember 5-iki száma foglalkozott a gyászdal szerzőjének kérdésével. Az bizonyos, hogy annak a „Lelkünk borítja” e. gyászdalnak, amelyet a kecskeméti dalárda énekeit elhunyt karnagyának sírjánál a kecskeméti országos dalosverseny alkalmával, — a szerzője Oláh Károly, volt kőrösi ref. tanítóképzőintézeti zenetanár. Az is bizonyos, hogy ez az Oláh Károly nem azonos e lap néhai kiváló szerkesztőjével, de — szerintem — ezzel még nem szabad a kérdéses gyászdal felett napirendre térnünk. Nem szabad, különösen nekünk debrecenieknek, mert a hallgatásunkkal súlyosan megsértendők néhai való jó Tordai Gábor bátyánk emlékét, akinek pedig ehhez a gyászdalhoz szintén van valamelyes köze.

Hogy aktaszerű pontos adatokkal ez alkalommal nem tudok szolgálni, arra nézve mentsem ki az idő rövidsége. Legyen szabad azonban elmondanom, amit idevonatkozólag egy kis utánjárással sikerült megtudnom. A „Lelkünk borítja néma fájdalom” szövegű gyászdal két zenésítették meg. Az első

megzenésítés, amelyet mi debreceniek is jobban ismerünk, a Tordai Gáboré.

Ennek van egy kis szájhagyományra támaszkodó története.

A pécsi dalárda a 60-as évek elején pályázatot hirdetett egy gyászdalra. — Tordai Gábor, aki jó fülű és lelkes naturalista muzsikós volt, elhatározta, hogy komponál egy gyászdalra. A szöveget megcsináltatta egy derék ^{theológus} cimborájával, Kolozsváry Mihállyal és ő maga egy barátságos összeállítású szivvidító poharazgatásai közben megkomponálta hozzá a melódiát. Így mondja a szájhagyomány. A többi már csak részletkérdés.

A szöveget bizonyosan kézhez kerítette Oláh Károly és mert a szöveg kisajátításához minden komponitásnak joga van — ő is megzenésítette. A két dal zenei értékének elbírálása más lapra tartozik, de az tény, hogy mi, debreceniek, „Lelkünk borítja néma fájdalom” gyászdalról van szó, mint-hogy nálunk ez a közismert, azonnal Tordai Gábor gyászdalára gondolunk. Bevalljuk azt is, hogy némi büszkeséggel, mert a mi dicső multu és fényes jelenü „nagy dalárdánk” még eddig bárhol elénekelte, mindenütt elkérték tőle a partitúrát. Tordai Gábor gyászdala, így terjedt el az országban, s jelenleg legalább kétszáz dalárda éneke. Oláh Károlyé, mint-hogy karénekes könyvében nyomtatásban is megjelent szélesebb körben terjedhetett el.

Azt hiszem, hogy a kérdésben forgó gyászdal szerzőiről egyelőre eleget mondtam. Jelen soraim indoklására még csak annyit említek, hogy nem szabad sem egyoldalunak, sem halátlannak lennünk. Tordai Gábor emléke ennyit — legalább is — megérdemel tőlünk.

Nagy Vilmos.

Irodalom, művészet.

Ezeknek a kis daloknak
De könnyű a születése;
Fehér lapon nyolc rövid sor,
Nyolc rövid sor, aztán vége.

De, aki e kis verseket
A papírra le-le írja,
Sok keservét hő szívének
E dalokban mind elsírja.

Nusi.

A Deli Máttyás dögtemetője.

Hortobágyi esetek.

Lvtizedekkel ezelőtt országos állatorvosi kongresszus volt Debrecenben. Az állatorvosok természetesen a Hortobágyra is kimentek. Deli Matyi bátyánk tartotta nekik az előadást, pompás annekdottákkal fűszerezte a magyarázatokat. Állandóan derüs kedélyben tartotta a komoly, tudományos társaságot.

Az egyik kongresszusi tag különösen az iránt érdeklődött, hogy az elhullott jószágokkal mi történik? mert hullaegetőt, sőt dög-gödörket sem látott a nagy pusztán.

Deli bátyánk nem jött zavarba, hanem kiállott a társaság elébe és két kezével hatalmas potrohára mutatott:

— Mondom: ez a mi dög-gödörünk, ha pedig ez nem elég, akkor itt vannak a segítégek!

És Matyi bátyánk felszaladva a csárda tornácára, éles hangjával elkiáltotta:

— Duna, Tisza, Dráva, Száva!

A tanuló ifjuság

részére kitűnő szerkesztű zseborák, pontosan szabályozva, jótállással kaphatók, valamint javítások legjobban, gyorsan és pontosan készülnek

Kurián Gyula
órák, Debrecen, Piac-u. 42.

Mire négy hatalmas komondor loholt elő a kongresszusisták harsogó kacaja közt, kiknek további magyarázatra nem is volt szükségük a hortobágyi állategészségügyet illetőleg.

Közlemények a koleráról.

Irta: dr. Burger Péter.

IV.

Hogy kissé a részletekbe is behatoljak a tisztaság kérdésénél, tudva azt, hogy a kolera-bacillusnak az emésztő szervekbe jutása ideje elő a betegséget, nem merülhet ki a védekezés a tárgyak, eszközök és élelmi cikkek tisztántartása és fertőtlenítésében, hanem oda kell törekednünk, hogy kezünket, melyekkel elvégre is érintenünk kell a tárgyakat, tartsuk állandóan tisztán. Napjában többször, de föltétlenül mindannyiszor, ahányszor szájunk vagy orcánkhoz nyulunk — akár táplálkozás, akár más célból — mossuk meg kezeinket forró szappanos, lugos vízben vagy pedig carboll és egyéb desinfiensben.

A lakházról szólván, figyelmeztetni kívánom, hogy a gazdasszonyoknak legyen gondja a konyhájára, nem engedvén, hogy ott szemét és ételmaradékok felgyűljenek, a gazdának pedig udvara és istállója ugyanez okból.

Fordítsanak mindannyian gondot a cselekedés tisztaságára is, mert amit ezeknél elmulasztanak, csak olyan veszélyt rejt magában, mintha önmagunkon mulasztást követnénk el.

Azon körülmény, hogy a kolera-bacillus 60 fok Celsiusnál 10 perc múlva, forralásnál pedig azonnal elpusztul, az ételek és italok útján való fertőzés ellen ama szabályt diktálja, hogy csakis olyan ételeket együnk és olyan italokat igyunk, melyek az említett magasabb hőfok alatt állottak.

Koleraveszedelem idején tehát különös gondot kell tartózkodnunk nyers ételek, — mint tej, vaj, sajt, gyümölcs stb. élvezetétől, melyek különben az által is veszedelmesekké válhatnak, hogy esetleg romlott állapotban kerülve szervezetünkbe, gyomorrontást, hasmenést okoznak, növelve a kolera való hajandóságunkat.

Együnk általában frissen készített és magas hőfoknál süttöt-főzött ételeket. Még a péksüteményt vagy pékenyeret is ajánlatos — mielőtt asztalunkra kerül — a tűzhelyen megpirítani. Tegyük meg ezt annál inkább, mert nálunk — sajnos — a pékműhelyek tisztasága sok kívánivalót enged és manapság is még mindig nyitott kocnikon és kosarakban befödetlenül szállítják készítményeiket. Tehát időközben is érheti szennyeződés, sőt fertőzés is.

Mit szóljak a vizről? Ennek egész külön fejezetet kellene szentelnem, oly szomorúak helyi viszonyaink e téren. Jó részben még mindig talajvizet iszik a mi népünk, mert még az 50 méteres, ugynevezett jó mély fúrású kutak vize is talajviz beszivárgással fertőzött.

Hiszen e kutaink előállításánál oly könnyelműen járnak el, oly silány csőanyagot alkalmaznak, hogy a legritkább esetben áll ellent rozsda és egyéb károknak és a laza fekvésű cső mellett még a trágya lé is leszivárog ivó vizünkbe.

Járvány mentes időben is, már bevalom, nagy baj ez és egyik oka városunk aránylagosan is magas halálozási arányának, hát még oly esetben, midőn a talajnak kolera vírussal való fertőzésétől kell rettegnünk, — borzalom.

Másfél évtized óta soha egy percére meg nem szüntem a vízvezeték létesítését sürgetni, ígérem, hogy már erre a veszedelemre való tekintettel még fokozottabb mérvben fogom ezt tenni és kérem önöket ki, hol, mi-

kor és miben teheti, érvényesítse ez irányban befolyását.

Abban a természeti áldásban van részünk, hogy a mélyből ugynevezett ártézi kutakból meríthetjük és táplálhatjuk vízvezetékünket; rajta hát, hadd készüljön rohamosabban e mű; megérdemli ama sok-sok száz ember élet, amit ezzel járványmentes időben is megmenthetünk!

Hát még a közelgő kolera veszedelem, az meg egyenesen ránk parancsolja ezt! Addig is míg ez bekövetkezik, igyunk forralt és légmentesen záró palackokban tartott vizet, mert csak ez nyújthat biztonságot ilyen uton való fertőzés ellen, míg sem az ásványvizek, sem szik vizekről ezt ily határozottan nem állíthatom.

Ezzel aztán eljutottam egy másik nevezetes ütköző ponthoz, a szesz italokhoz.

Szinte látom gunyos mosolyukat és hallom jóslatszerű sugdosásukat:

— No, ez most neki ront az alkoholnak? — Most már itthon van!...

Node ezeknek majd a közelebbi folytatásban adom meg a magyarázatot!

A gázcég kibővítése.

Ajánlatok a gáztartály építésére.

A város törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyűlése tudvalevően elhatározta a gázcég kibővítését. — A kibővítés ügye gyors tempóban halad előre, aminek bizonyossága az, hogy egy új, 8000 köbméteres gáztartály építésére az ajánlatok felbontása is megtörtént ma, úgy, hogy rövid időn belül már meg is fogják kezdeni a hatalmas gáztartály építését.

A gáztartály építésére a világiatási vállalat pályázatot hirdetett. A beérkezett ajánlatokat ma délután bontotta fel egy ad hoc bizottság.

Körner Adolf tanácsnok elnökölt. Jelen voltak Debreceni Jenő világiatási vállalati igazgató, Aberle Rajmund mérnök, Szántó Sámuel, Bechert Manó, Dóczy Emil dr., Rankay Jenő számvevő.

A tartály építésére ajánlatot tevő cégek a következők:

Szab. osztrák-magyar államvasuti társaság Resicabánya. Ajánlatot tesz 8000 kbm. befogadók gáztartály szállítására, mely 12 ezer köbméterre kibővíthető, 164 ezer koronáért. A tartály sulya 2710 métermázsa. — Pártsch Gyula a Schlich gyárral (Budapest) együtt ajánlatot tesz 120,629 korona árban. A tartály sulya 2126 métermázsa — Dampfkessner und Gazometer Fabrik Wilhe Braunschweig 124,600 korona árban hajlandó szállítani. A tartály sulya 2525 métermázsa. — Danubius gépgyár részvénytársaság ajánlatának végösszege 136,500 korona. A tartály sulya 2568 métermázsa. — Világiatási és vízmű részvénytársaság (Budapest) ajánlatának végösszege 130,827 korona. A tartály sulya 2680 métermázsa. — Eisler S. Budapest Erzsébetfalva ajánlatának végösszege 137,821 korona 50 fill. A tartály sulya 2241 métermázsa. — Kölnische Maschinenbau Actiengesellschaft ajánlatának végösszege 162,776 korona. A tartály sulya 2640 métermázsa.

A bizottság az ajánlatokat műszakilag elbírálni és átszámítani kiadta a világiatási bizottságnak s ha ez megtörtént, a bizottság újra összeül határozni, kinek az ajánlatát javasolja elfogadásra a tanácsnak.

A „DEBRECZEN“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Degenfeld-tér 2. sz.

UJDONSÁGOK.

Bucszuk az öreg vendéglős.

Törő Imre régibb törzsvendégeiről.

A „Debreczen“-ben már megemlítettük, hogy a régi jó hírű Törő Imre vendéglős gazdát cserél. Az öreg Imre bácsi a „Fehér ló szállodásnak“ már a jövő hónapban átadja fogadóját. Negyven évi vendéglősködés után nyugalomba vonul s bucsuzik az öreg vendéglős, akinek a fogadója évtizedek óta kedvelt találkozó helye volt a különféle rendű, rangú vendégseregnek. Jó bor, jó étel öszszőbb hozza az embereket! De mégis különösebben a diákságnak volt kedves fogadója a Törő! A fehér haju „tiszteletes urak“, midőn a diák-gyereket hozzák beiratkozni, családokkal együtt ma is felkeresik a Törőt. Törő bácsi meg bár szürkébb fejjel, de ma is a régi kedélyével, nyerses magyar modorával látja őket.

A hosszú évek sorozata alatt sok, érdekes törzsvendége volt Törő bácsinak, akik igen látogatott asztaltársaságokat verbuváltak össze! Hej, de sok legényből csendes ember lett azóta...

Évekig ilyen törzsvendége volt Törőnek a kollegiumi gyakorló-iskola vezető tanítója, a sokónktól még ma sem felejtett jó „kis Kállay bácsink“. Kállay bátyánk ugyan nem tartozott a hangos legények csoportjába, de egyik legpontosabb délutáni vendége volt Törőnek. — Mindig egy és ugyanazon órában jelent meg. Ugyanazon időtájt is távozott el.

— Kétszer három deci diószegi bakar bornál soha sem fogyasztott többet, de kevesebbet sem! — beszéli Törő bácsi. S midőn egyszer felemelték az általa szivni szokott szivarnak az árát, a szivarozásról egyszer s mindenkorra lemondott Kállay bácsi.

— Engemet ugyan nem csap be a finánc! — mondotta s nem is szivarozott többet.

Az ő társaságába tartoztak a sokat szenvedett, szilaj magyar Szathmáry lapszerkesztő, aki jeltelen sirban porlad valamelyik debreceni temetőben... Még a világiatott Medgyessy nagy lakatos, gépész mester is hozzájuk tartozott, aki vidám órájában aztán mindig franciául énekelte a — Marseillest, bár akkor még hírok-hamvok sem volt Debreczenben a szociálistáknak!

Darabont fősipánverő Herczeg János „koma“ sem kerülte el ezt a helyet. Ma sem kerüli a Törőt. Negyven év óta kitartott az öreg fogadás mellett, akinél szokta volt rendezni a függetlenségi köri tisztújító közgyűlések után az áldomást a boldogult Both Nagy János bátyánk is!

Node Szoboszló Szilágyi Bálint fiskális bátyánk is sok jó nemes italt le töltögetett itt élvezetes szabad előadásai közben! Ma is szint' azonképen cselekszik. Bólint, midőn a hosszú sarok asztal mellett összeülnek az ifju kedélyű „vén bohémek“, adótárnok Bartha bácsi, Herczeg János, Publig Ernő, Orosz László nyugalmazott pénzügyigazgató helyettes, nótás Sinka Gyula, daru Nagy Pista meg Kálmánchey Sándor uraimék a várostól, némely napon a két Gyulák, Simonffy Gyula nyugalmazott huszárezredes

Az összes tanítézetekben szükséges legújabb kiadása

iskolakönyvek

mindenfélé papír, író- és rajzszerkek legolcsóbban kaphatók

Csáthy Ferencznél

Debreczen legrégebbi könyvkereskedésében DEBRECZEN, Egyháztér 2. szám.

és „szénátor“ Hajdu Gyula. Berkó Jánost is itt szokta „eláztatni“ kötekvő szókkal Winkler Marci... Saját és esolnakos Polónyi Andor nászának közös vadászkalandjait itt regélgeti „dajka formájú“ kedves Tóth Kálmán barátunk is!

De már is hosszúra nyult a névsor! Hagyjunk máskorra is „bohémia“ népeinek felsorolásából! Bár a Szojka Gyulák és tornatanár Tóth Miska gyülekezete is megérdemelte volna, hogy néhány meleg szóval megvilágítsam vidám társaságaikat, akiktől most lassan-lassan bucsuzik, végleg elbucsuzik az öreg vendéglős.

... A csepergő eső elmossa lábunk nyomát az aszfalton! Nehogy így elmosódjanak, feljegyezgetem a régi emlékeket...

— **Debrecen a polgármesterek kongresszusán.** A törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei szeptember 9-én tartják meg kongresszusukat Kassán. A várost a kongresszuson Kovács József polgármester és dr. Magoss György főügyész és Csóka Samu tanácsnok fogják képviselni.

— **A jogügyi-bizottság ülése.** A jog- és a pénzügyi bizottság 1909. évi szeptember hó 7-én kedden d. u. 3 órakor a városháza kis tanácstermében ülést tart. Tárgyak: 1. Főmérnöki jelentés a dűlő utak kitiűzési munkálatainak tovább folytathatása végett munkaerőről gondoskodás tárgyában. 2. A Csapó-utca 9. számú ház megvételének ügye. 3. Sümegi Ferenc Béla ajánlata a gróf Degefeld-tér 8 és Csapó-u. 11. számú házak eladása tárgyában. 4. Fazekas István ajánlata a Nyugot-utca 16., 18. számú telkéhez szabályozás folytán az utcatestből esatolandó terület megvétele tárgyában. 5. Előterjesztés a Hatvan-utcai „Tilalmas“-ból 13 hold földnek a II. gazdasági szakiskola területéhez esatolása tárgyában. 6. Özv. Kiss Jánosné és fia ajánlata majorsági föld megvétele tárgyában. 7. Rácz Gyula kérvénye telekeladás engedélyezése és utcának hagyandó telekrész megvétele iránt. 8. Egyéb esetleges folyó ügyek.

— **A vármegyei függetlenségi párt gyűlése.** A hajduvármegyei függetlenségi és 48-as párt választmánya szeptember 19-én reggeli 9 órakor Debrecenben a Royal földszinti külön éttermében ülést tart, melyre a választmány tisztelt tagjai ezúton hívatnak meg. Tárgy: Politikai és vármegyei ügyek felett tanácskozás. A nagyfontosságú tárgyakra való tekintettel okvetlen megjelenést kér. Hajduhadház, 1909. szept. 3-án. Veszprémy István pártelnök.

— **Orvosi körökből.** Az „Universale“ általános népbiztosító társaság a Debreceni Agrárbank (Piac-u. 78.) életbiztosítási osztályához bizalmi vizsgáto orvosokul dr. Leitner Adolf és Trocsányi Béla helybeli jeles orvosokat nevezte ki.

— **Pósta a Nagy-Cserén.** A postaigazgatóság Halápon postaalomástakar létesíteni. Véleményt kért erre vonatkozólag a közigazgatási bizottságtól, amely mai ülésén a Nagy-Cserét jelölte ki állomáshelyül, mivel inkább központja a Pacnak. Bánknak, Halápnak és Fanesikának. A bizottság határozatát közölte a postaigazgatósággal.

— **Kossuth-szobor Aradon.** Szeptember 19-én fogják leleplezni az aradi Kossuth-szobrot. A város képviselőjében Kovács József polgármester és Végh Gyula főkapitány vesznek részt a leleplezésen s akik a város nevében koszorút helyeznek a szobor talapzatára.

— **Küldöttség a Debrecen-nagyvárad vasut érdekeiben.** Bihar vármegyéből egy hetven tagu küldöttség járt Nadányi Károly országgyűlési képviselő vezetésével Sztéryni József kereskedelemügyi államtitkárnál. A kérelmük az volt, hogy a Debrecen-Derecske-Nagyvárad közti helyi érdekű vasut építési engedélyt mielőbb megadják, tekintettel arra, hogy az ottani lakosság a rendkívül rossz termés miatt most inségmunkát kénytelen vállalni. Sztéryni József államtitkár megnyugtatta a küldöttség tagjait, hogy mindent el fognak követni, hogy az építési engedélyt mielőbb megadják. A miniszter a vasut ügyét a legközelebbi minisztertanács elé kívánja terjeszteni és a képviselőház első ülésén benyújtja az erre vonatkozó javaslatot.

— **Az utszérlől.** Nehány nap óta az apró embereké a figyelem és érdeklődés.

Megnyitlak az iskolák. Megkezdődtek a beiratkozások. S a jó a szélrőzsa minden irányából vezetgetik a tudományok forrásához a napsütötötte arcu fiukat. De jönnek a mamák is a hamvas arcu lányakkal.

Adja isten, hogy sem az iskolában, sem az életben ne csalódjanak! Gyöngéd lelkükben sokáig viritsanak a bizalomnak, nyájas örömeiknek szelid fehér virágocskáik.

A nagyobb diákok már kevesebbet ábrándoznak. Kezdenek belekóstolni az élet kesernyősebb gyümölesibe is. Már ók az iskola falán belől megkezdik az érvényesülésért a harcot. A kollegiumban is ilyenkor ejtik meg a különféle diák-tisztségekre a választásokat.

A könyvtáros-választás izgalmai felérek némely kisebb követválasztással. Azonban a jogásznökség betöltése bizonyosan egyhangulag fog megtörténni; mert hiszen régi jogásznökséknél, makfalvai Dósa Pistánál különb vezetőt ugysem találának. Ez a dalás, kedves, szép magyar fiu igazán hívatott ilyen testületbeli ifjúságnak a vezetésére. Nem hiába szeretik és becsülik őt olyan sokan itt Debrecenben.

— **Értesítjük a szállító közönséget,** hogy az aruforgalom akadály alan lebonyolítása érdekében további intézkedésig a Derecske állomáson leadásra kerülő mindazon áruk után, melyeket a vasut a díj szabás I. rész B. szakasz A-VI. fejezete értelmében nyitott kocsikban szállithat, a 100 kgkenti 0.4 fillér fekbér-egységértélt ötszörösére, vagyis 2 fillérre felemeljük, melyben a fekbér pótlék már bennfoglaltatik. A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urnak folyó év július 17-én kelt 56755-III. számú rendeletében gyökerező ezen intézkedésünk 1909. év szeptember 5-én lépett életbe. A debreceni üzletvezetőség.

— **Összeöget leány.** Végzetes szerencsétlenség történt szobaton reggel Püspökladányon. K. Kiss Eszter püspökladányi eszéleány szobaton a kora reggeli órákban tüzet akart gyújtani s hogy gyorsabban menjen a dolga, a tüzhelybe tett fát leütötte

spiritusszal. A gazdája pedig többször figyelmeztette, sőt meg is tiltotta neki, hogy a spirituszhoz nyuljon, mert könnyen baj származhatik belőle. K. Kiss Eszter azonban úgy látszik el felejtkezett erről s így csak egyedül ő volt az oka a bekövetkezett katasztrófának. Ugyanis mikor meg akarta gyújtani a spiritusszal leöntött fát, véletlenül a szesszel telt üveg is tüzet fogott s felrobant. K. Kiss Eszter súlyos égési sebeket szenvedett, amelyekbe tegnap belehalt. A püspökladányi előljároság ma telefonon tett jelentést az esetről a debreceni kir. ügyészségnek, mely a temetési engedélyt megadta.

— **Kisajátított ház.** A város meg akarta venni a József kir. herceg-utca 64. számú házat óvoda céljaira, de tulajdonosa azt eladni nem volt hajlandó. A város erre kérte a minisztert a kisajátítási engedély megadására. A miniszter tegnap érkezett leiratában értesítette a várost, hogy a kisajátítási eljárás megindítására az engedélyt megadta.

— **A büntényak világából.** A Veres-u. 7. sz. alatt levő éjjeli mulatóban ma reggeli öngyilkossági kísérlet történt. Forgó Zsuzsanna 19 éves leány marólugot ivott. Súlyos belső sérüléseivel beszállították a kórházba. Mikor eszméletlen állapotából magához tért, a rendőrség részéről Orosz László rendőrfogalmazó kihallgatta. A szerencsétlen leány a mulató tulajdonosnőjét okolja öngyilkosságáért. Megunta az éjjeli mulató rossz, feslett életét, de a tulajdonosnő nem engedte el. Ez adta a kezébe a méregpoharat. — A leány állapotasúlyos.

— **Az összes tanintézetekben** szükséges legújabb kiadású iskolai könyvek, az igazgatóság által megállapított hivatalos tankönyvjegyzék szerint kaphatók Csáthy Ferencnél Debrecen legrégibb könyvkereskedésében, Egyház-tér 2. szám alatt.

— **Végzetes játék.** Meggondolatlanságának alaposan megadta az arát Marmeinstein Hu ó közbéghidit alkalmazott, ki többé magával dolgozott Eles késekkel végeztek a vágóhid egyik munkatermében dolgozókat és munkaközben Marmeinstein barátjával hancurozni kezdett. Társa tréfából feléje csapott késével minden szándék nélkül, de a kés így is keresztül hasította Marneinsten Hugó balkarját. Beszállították a kórházba, hol ápolás alá vették.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap folyamán az állami anyakönyvi hivatalban a következő haláleseteket jelentették be: Moinár Gábor ref. 3 hónapos, Kókényesi Lajos g. kath. 2 éves, özv. Sipos Istvánné ref. 58 éves, Jenei József ref. 67 éves, Gönczi Sándor ref. 35 éves, özv. Kiss Lajos ref. 49 éves, Szabó Lajos ref. 9 éves, Kozma Imréné ref. 46 éves.

— **Könyves Tóth Ilona szabászati és varró tanintézete Rákóczi-u. 14.**

Fertőtlenítő ócska tankönyveket hozott forgalomba ez évben *Aczél Henrik* helybeli könyvkereskedő, aki az összes iskolákban előirt ócska tankönyveket a városi t. főorvos utasítása szerint fertőtlenítette, — miáltal a tanulók egészsége meg van védve a fertőző bacilusoktól. Ezen, az egész országban páratlan és üdvös ujitást ajánljuk a t. szülők és növendékek figyelmébe. Tankönyvek már most féláron kaphatók.

— **Mentze Henrik áruházában** a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejdizsek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.

Menyasszonyi ékszerek

==== pazar választékban, legolcsóbban ====
Löfkovits Arthur és Társa
üzégnél, DEBRECZEN, Piac-utca 38.

— Iskola-táskák a legnagyobb választékban kapható **Mentze Henrik** áruházában, **Kossuth-u. 4.**

— **Uj tanciskola megnyitás.** Alföldy László oklevelés tanítói új tanciskolát nyitott Szent Anna-utca 22. szám alatt. Kényelmes modern, úgy hogy a legmagasabb igényeket is képes kielégíteni. — Az őszi tanfolyamra a beiratkozások szeptember hó 1-én kezdődnek, Szent Anna-utca 22. szám alatt. Telefon.

— **Kereskedelmi, gyógyszerészeti dobozok minden változatban** Dávidházy Kálmán és Tsa dobozgyárában készülnek.

Cipőgyár Debrecenben.

A kisiparosok részvénytársasága.

Debrecen, szeptember 6.

A debreceni cipésziparosok vezető férfiai életrevaló eszmével foglalkoznak: cipőgyártást akarnak létesíteni részvénytársasági alapon, amelyben foglalkozást, munkát adnak azon debreceni iparosoknak, akik nem bírván kiállni a versenyt a tömegesen betóduló idegen cipőárakkal, nap-nap után szégyenednek s egymásután kénytelenek szülővárosunk elhagyásával felkeresni a gyárakat munkaszerezés végett.

A részvénytársaság tagjai nagyjából a cipész- és eszmadia iparosokból kerülnek ki, akiknek a részvények árait előnyösen valamelyik helybeli bank fogja finanszírozni. Nagy és tekintélyes iparosok állanak a mozgalom élén, kiknek befolyása meg fogja szerezni a létesítendő cipőgyár számára azon kedvezményeket, amelyeket egy igazi magyar iparvállalat megérdemel.

A gyár alapítása, illetőleg a részvénytársaság megalakulásának elhatározása kérdésében a cipész-szakosztály ma népes gyűlést tartott az ipartestület dísztermében Elek Ferenc elnöke alatt. Az elnök szép beszéddel nyitotta meg a gyűlést s vázolta a gyűlés összehívásának okait. Az elnöki megnyitótán Varga Károly előadó részletesen ismertette a megalakuló részvénytársaság célját és előnyeit, mely kiragadja a cipőmunkást a nyomorból, kenyeret és jövedelmet ad neki s amely óriási hasznára válik a magyar iparnak.

Szavainak még nagyobb súlyt adott a jelenlevő ipartestületi elnök: Dávidházy Kálmán beszéde, úgyhogy a jelenlevő mintegy 100—120 cipésziparos egyhangú lelkesedéssel fogadta el a határozati javaslatot, mely egy Debrecenben részvénytársasági alapon létesítendő cipőgyár alapítását tartalmazza.

A részletes előkészítés végett kiküldtek egy huszas bizottságot, mely állandó ülésin szakfőnökök meghallgatásával részletesen át fogja dolgozni a tervet. A huszas bizottság tagjai a következők: Elek Ferenc, Koller Ferenc, Varga István, Varga Károly, Simon Imre, Ókrós István, Rátkai Imre, Jakab Károly, Turi István, Cziczó Lajos, Pajtás István, Kandra Mihály, Falusi Károly, Kecskés Péter, Horváth Gyula, Szathmári Ferenc, Széplaki József, Tóth Ferenc, Flák Lajos és Müller Richárd.

Szó volt ezután arról, hogy a gyár ne kizárólag cipőgyártással foglalkoznék, hanem vonassék bele az üzembe és csizma és kaptafagyártás is. Ezt el is határozták s a kérdést a huszas bizottsághoz utalták. Ki volt még tűzve a tárgysorozatra a cipőárak felemelése, melyet a folytonos bőremelkedés mellett indokoltak tartanak.

Erre vonatkozólag érintkezésbe lép a szakosztály elnöksége a debreceni cipőkereskedőkkel, hogy hajlandók-e ők is emelni az árakat. A kereskedők nyilatkozata után tognak határozatot hozni.

A gyűlést ezután szép szavakkal bezárta az elnök s az nagy lelkesedés közepette oszlott szét. — Érezte annak minden egyes tagja, hogy a jövőre kiható és nagyfontosságú határozatot hoztak.

Megmenekült az akasztófától.

Tizenhárom évi fegyházra ítélt rablógikos suhanc.

A hadházi rablógilkosság tárgyalása.

Debrecen, szeptember 6.

Arany Sándor alig tizenkilenc éves berettyóújfalui suhanc állott ma az esküdtszék előtt. A büntetőtörvénykönyv 342. paragrafusába ütköző szándékos emberölés és rablás büntetvével van vádolva. A bűnügy előzménye az, hogy Arany Sándor 1908. december 6-án este 8 óra tájban a Hajduhadház és Téglás közötti országúton meggyilkolta és kifosztotta Harangi Pál téglási gazdálkodót.

Ez a bűnügy nyitotta meg a szeptemberi esküdtszéki ciklus tárgyalásának sorozatát. Az esküdtszék még ma le is tárgyalta az ügyet és Arany Sándort tizenhárom évi fegyházra ítélte.

Érdekes momentum az, hogy a gyilkos legényt csupán fiatal kora mentett meg az akasztófától. Ugyanis azért a büncselekményért, melyet elkövetett könnyen halálos ítéletet is kimondhatott volna fejére a törvényszék.

A bíróság.

A tárgyaláson Hoffmann József táblabíró elnökölt. Szavazóbírák Bernáth Kálmán és Tatay Ferenc voltak. A vádat dr. Dézsi Gyula ügyész képviselte, a védelmet dr. Bacsó Dezső látta el.

Rendes esküdtek voltak: Simon György, Diószegi István, Kozák András, Károlyi Sándor, Faragó Mihály, Cseresnyés Sándor, Halász Bálint, Csontos Péter, Takács Ferenc, Loós János, Bak Gábor, Ternyágyai Imre, Pótesküdt Magyar János.

A gyilkos vallomása.

A vádlott sápadt vézna fiú. Bátorralanul töredezve beszéli el az esetet. Elmondja az egész élettörténetét. Törvénytelen gyermek. Az édesanyja elhanyagolta a nevelését. Iskolába is csak egy-két hónapig járt. A mostoha apja rosszul bánt vele. Ezért aztán esavargó lett. Megdöbentő ennek a fiatal suhancnak a vallomása, mert bevilágít egy magára hagyott, kizsárolt gyermek lelki világába.

— Tud-e imádkozni? — kérdezte tőle Oláh Miklós elnök.

— A Miatyánkra megtanítottak.

— Hát a Hiszekegyet ismeri-e?

— Azt nem.

— Hát az italt szereti-e? Szokott-e koreszmázni?

— Ha a cimborák behívnak.

Aztán előadta, hogy az édesanyja Arany Zsófia férjhezment Oláh Mátyás vincellérhez, aki nem tűrte őt a házában. Folyton ütötte, verte, sőt még guzsba is kötötte. Ezért aztán ő nem is igen tartózkodott otthon. Járt-kelt össze-vissza. Napszámba állt ahol munkát kapott s így tartotta fenn keservesen magát. 1908. husvét táján volt legutóljára otthon. — Akkor is szidalmazta, korholta az apja s ezért aztán hamarosan elment hazulról. Barangolt össze-vissza. Decemberben vásár volt Berettyóújfaluban. Ő is ott volt. Akkor ismerkedett meg Harangi Pállal, aki lovat vett egy cigánytól. Kérte, hogy fogadja fel őt cselédnek. Harangi azt mondta, hogy neki most nincs szüksége szolgára, de csak jöjjön el vele Téglásra, majd bejárja valakinél. — Ugyis történt, Tégláson tartózkodott egy pár napig Harangiéknál. A Harangi feleségének azt mondta, hogy Horvát Istvánnak hívják. Azért tagadta el az igazi nevét, mert félt, hogy az apja csendőrkkel elfogatja.

Harangi Pállal aztán elmentek Hadháza, Bökönybe káposztát venni, de nem találtak olyat, ami Harangi Pálnak tetszett volna. — Végre aztán találtak egy községben szép káposztára, amit Harangi Pál meg is vett.

Mikor fizetett, akkor látta Arany Sándor, hogy sok pénz van Haranginál. Mikor hazafelé mentek, Arany Sándor a kocsit után haladt gyalog. Ekkor fogamzott meg agyában az a gondolat, hogy az öregtől elveszi a pénzt.

Először úgy tervezte, hogy mivel nagyon éhes volt, kér Harangitól egy koronát kenyérre s miközben kiveszi a pénzeszacskóját kikapja a kezéből s elszalad vele.

Az öreg azonban nem adott neki pénzt. Azt mondta, hogy nincs egy krajcárja sem.

Hogy történt a gyilkosság.

Ekkor gondolt arra, hogy leüti. Észrevétlenül lekasztotta a kocsit derekáról a vasvillát s azzal Harangit hátulról orozva háromszor fejbe vágta. Az öreg ember lebukott az ülésről. Majd felemelkedett s Arany Sándorra akart sujtani. Ekkor a suhanc homlokát vágta s addig ütötte, míg csak hörögni nem kezdett. Mikor már látta, hogy nincs élet benne, a szekérhez vonszolta. Felakarta rá tenni, de nem bírta. Nem is bajlódott vele, hanem kivette a mellényzsebéből a pénzeszacskót, magáravette a Harangi szűrét s elfutott. Nyiregyházán számlálta meg, hogy mennyi pénze van. Körülbelül 60 koronát talált a zacskóban. Végül előadta, hogy hogyan fogták el.

Az ítélet.

A vádlott kihallgatása után a tanúkihallgatások következtek. Egész sereg tanút citált be a törvényszék. A tanúkihallgatások délelőtt és délután is folytak. Az ítéletet az esti órákban hozta meg az esküdtek igazmondása alapján a bíróság, mely a gyilkost, tekintve töredelmes beismerését, az enyhítő körülmények figyelembe vétele után **13 évi fegyházra ítélte.** Ugy a vádlott, mint az ügyész és a védő felebbezést jelentettek be.

SZINHÁZ.

A szintársulat Máramarosszigeten

Zilahy társulatáról.

A debreceni szezon programja.

Zilahy Gyula igazgatása alatt a debreceni szintársulat immár egy hónapja működik Máramarosszigeten a közönség osztatlan elismerése mellett. Mi sem bizonyítja jobban a társulat kitűnő szervezését, minthogy hat olyan énekesnő tartozik tagjai sorába, amilyent keveset találunk a vidéki színpadokon. Ott van Zilahyné S. Vilma, Szilassi Etel, Rózsa Lili, Bárdos Irma, Gyöngyi Jolán és Püspöki Rózsi. Az állandó telt házak igazolják, hogy a máramarosszigetiek hálásak a jó összevágó előadásokért, melyekben Zilahyék részesítik őket.

Zilahy egyébként szerződtette a debreceni téli idényre lovag Ferrari tenoristát és társulatát. Színre kerülnek a régi operák mellett Puccini Pillangókisasszony és Tosca című operái, a vezető szerepben Zilahynéval.

Zilahy eddig huszonhat ujdonságot szerzett be és azon dolgozik, hogy a debreceni színházban minél több eredeti premier legyen. Ez idényben kerül színre először a Sasfiók, a címszerepben Gazdy Arankával. Zilahy a téli hónapokra klasszikus ciklust tervez, melynek műsorát Machbeth, Aesopus, Stuart Mária, Tartuffe, a Téli regge, a Szentivánéji álom, a Haramiák című darabokból állította össze. Az előadások Ferenczi Frigyes rendezésében kerülnek színre. Zilahy október elsején kezdi meg Debrecenben a nyolc hónapig tartó színházi idényt.

Az északi sark új fölfedezője.

Pearry kitűzte a csillagos lobogót.

Világszenzációt jelent a táviró a késő éjszakai órákban. Az éjszakai sarkot tényleg fölfedezték. Az új fölfedező Pearry amerikai sarkutazó, ki tényleg eljutott az északi sarkra és kitűzte a csillagos lobogót.

E hirnek világszenzációs volta mellett még egy másik érdekessége van. — Most ki fog derülni, hogy a másik fölfedező Cook dr. tényleg járt-e az északi sarkon.

A Reuter ügynökség kapta a legelső táviratot Indian-arbeurból ezzel a szöveggel: Az északi sarkot elértem. A csillagos lobogó kitűzve. Pearry.

A new-yorki lapok a következő táviratot kapták: Labradoron szigete mellett a tengerből egy réztókot fogtak ki, melyben lévő papirtekerccsen ez állott: A csillagos lobogó az északi sarkon leng.

Pearry felfedezése az egész művelt világon óriási feltűnést és szenzációt kelt. — Felfedezéséről és utjáról közelebbi részletek még hiányoznak.

TÁVIRATOK.

Kossuth Ferencnél.

Budapest, szeptember 6. Kossuth Ferencnél ma fentjárt Günther Antal miniszter és Deésy Zoltán államtitkár s több képviselő. Kossuth feltűnően kerülte a politikát. Ezt arra vezetik vissza, hogy a miniszter előbb Wekerlével, Apponyival és Andrássyval akar tárgyalni és velük akarja megismertetni kibontakozási tervét. Kossuthon Ischlben a rossz időjárás miatt ismét erőt vett régi baja, izületi csuza. Ma nála járt orvosa, Müller dr.

Nansen nem hisz Cook-ban.

Berlin, szept. 6. Nansen, a híres utazó kijelentette, hogy nem hisz Cook felfedezésében és abban, hogy Cook elérte volna az északi sarkot.

A svédországi sztrájk vége.

Stockholm, szeptember 6. A svéd nyomdász-szövetség ma kihirdette, hogy legkésőbb hétfőn megkezdik a munkát. — Cederborg, a kormány bizalmi férfia a belügyminiszterhez intézett feliratban a kormánynak azt az előterjesztést tette, hogy tekintettel arra, hogy szeptembertől kezdve a munkástársak sztrájkja főleg a svéd munkaadó-szövetség tagjaira van korlátozva és ez által a kormány beavatkozásának akadályát megszünt, tegyen lépéseket a sztrájk fennmaradó részének megszüntetésére.

György herceget kiutasítják.

Belgrad, szeptember 6. Szombaton este minisztertanács volt, mely György herceg legutóbbi viselt botrányaival foglalkozott. Több miniszter indítványozta, hogy a királyt szólítsák fel, hogy György herceget haladéktalanul küldjék külföldre. Végül abban állapodtak meg, hogy a szkupstina elé viszik az ügyet, hogy döntsön György herceg lemondásáról.

Nagy tiszti botrány.

Budapest, szeptember 6. Zágrábból jelentik: Nagy katonai botrány tartja izgatottságban a várost. Egyik kávéházban Ajkas egyetemi hallgató összeszólközött Draganics honvédtiszttel és összekaszabolta. — Ajkas egyik barátja, Reverszky másnap be-

ment ugyanabba a kávéházba. Draganicsot, kit ott talált a kávéházban, felpfozta. — A tiszt ugyan kardjával fejbevágtá, de Reversky elvette tőle a kardját. A Draganics segítségére siető tiszteket pedig székekkel szétverte.

Sikkasztó városi pénzbeszedő.

Eszék, szeptember 6. Koszta Rajkovics mitrovicai volt városi pénzbeszedő, ki csak nemrég 4000 korona végkielégítéssel odahagyta hivatalát, körülbelül 10,000 koronányi összegnek elsikkasztása után megszökött. A sikkasztással a mitrovicai közjótékonyági egyesületet károsította meg. A törvénytörés köröző levelet adott ki ellene.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, szeptember 6.

Buzakinálat kielégítő, vételkedv mérésélt. Gyöngye irányzat mellett 20,000 métermáza került forgalomba 5-10 fillérrrel olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek nyugottak. Idő: hűvös.

Buza októberre	13'43-44
Buza áprilásra	13'64-65
Rozs októberre	9'50-51
Rozs áprilásra	9'78-79
Zab októberre	7'32-33
Zab áprilásra	7'54-55
Tengeri szeptemberre	0'00-00
Tengeri májusra	7'12-13
Repee augusztusra	00'00-00

REGÉNY CSARNOK.

A nagy rejtély.

— Folytatás. —

— Azóta rosszabbra változott, uram. Egészen új jelmezbe öltözött; ön a forbátoló igazságot képviseli most. Érttem, Valéria nagysád új védője!

Éles iróniával mélyen meghajította magát Benjamin előtt.

— Alázatos szolgálja, tisztelt forbátoló igazság! Megérdemltem önt, és megadom magamat önnek. Tessék besétálni, uram! Gondom lesz rá, hogy új alkalmazása sinecúra legyen. E hölgy életem világa. Kapjon rajta, ha lehet, ha megfeledekzem a tiszteltől, mellyel neki tartozom!

Székét Benjaminsól hátráltatta, ki még mindig megvető némaságban állt, míg a szoba azon részébe ért, hol én álltam.

— Kezét, életem világa! — susogá legszelidebb hangján. — Kezét, csak hogy lássam, hogy valóban megbocsájtott.

Kezét adtam neki.

— Egyet? — susogá esdőleg — Csak egyet?

Kezemet egyszer tiszteletteljesen megcsókolá, azután felsőhajtva elbocsájtotta.

— Ah, szegény Dexter! — szólt egész vad önzésével sajnálkozva önmagán. — Egy meleg szív, mely a magyanban elsatnyul s mit nyomorékságod gony tárgyává tesz. Szomorú! Szomorú! Ah, szegény Miserrimus Dexter!

Ismét hátra nézett Benjamin felé. Éles gunyjának egy újabb kifakadásával.

— Gyönyörű nap, uram, — szólt a szokott illemes udvariasságot utánozva. — Valóban kellemes idő, az utolsó hosszas esőzések után. Nem szolgálhatok-e valami frissítővel? Nem akar leülni? A forbátoló igazság, ha nem magasabb önnél, uram, legjobban néz ki ülve.

(Folyt. köv.)

Az összes középiskolákban,

u. m.: gymnasium, reál, kereskedelmi, felsőleány, polgári fiú- és leányiskolákban, tanító- és tanítónőképezdékekben stb. szükséges

tan-és segédkönyvek

használt, de kifogástalan jó állapotban kaphatók, ugyszintén az összes iskolákban használt író- és gyakorló füzetek, író- és rajzszerek, rajztömbök, körzők, rajzdeszkák, fejes- és háromszög vonalzó, festékek, tusok, szines tenták stb. legelőnyösebben beszerezhetők

Szabó István

antiquáriuma, papír-, író- és rajzszerek kereskedésében

Debrecen, Piac-u. 16.

(Alföldi Takarékpénztár épület.)

ISKOLÁS FIUK

és leányok részére olcsó, szabott áron beszerezhetők:

Kész fehérneműk, ingek, lábravalók, harisnyák, zsebkendők.

Paplanok, matrácok, ágylepedők, flaneltakarók.

Fiuknak Brassói posztók,

Leányoknak intézeti sötétkék gyapju Cheviot ruhaszövetek és hozzávalók

Szabó Lajos Fiai

divat- vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-u. 1.

Alapított 1842. évben.

A BORSOS-féle

HAJSZESZ a legjobb hajnövesztő és hajápoló szer. **Hatasza bamulato**. Megszünteti a hajhullást, a hajvégek megtöredezését. **NŐT-TETI A HAJÁT** és nem változtatja annak színét. — Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában

DEBRECZEN.

Legbiztosabb szépitőszert a
FÁY-féle ARC-CRÉM.
 Kitüntette a Bécsi, Párisi és Londoni kiállításán arany éremmel és oklevéllel.
Hatása csodás!
Szépit, fiatalít! Legkitünőbb szer szeplő, máj-foltok, pattanások és az arc bőr tisztátalanságai ellen.
 Egy tégely ára egy korona
 Hozzávaló „Fáy-szappan“ szintén egy korona
 Kapható a készítő
GRÓSZ NAGY FERENCZ gyógyszerésznél =
 Debreczen, Kossuth-utca 8., a színház mellett. * Telefon sz. 469.
 „ARANYEGYSZARVU“ gyógyszer-tár.

Villamos világitást
 lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, malmok, gyá ak, kastélyok saját üzemi berendezéseket, dynamo-motor szellőztető, telefon, szobacsengő berendezéseket helyben és vidéken a legnagyobb szakértelemmel szavatosság mellett
Fazekas Imre
 készít DEBRECZEN, Plac-u. 77. Telefon 567. Eredeti Dr. Just Wolf-ram lámpa gyári raktára. Legolcsóbb bevásárlási forrás.

URSUS
 a legtökéletesebb rendszerű
BORSAJTÓ
 a 3-ik erőátvitellel felülmulja minden más szerkezetű sajtó nyomóképességét, ACZÉL csavar és keretszerkezettel, a must vasrészekkel nem érintkezik, miáltal a bor megfeketedését kizárja, a törköly egydarabban kivethető.
 Képes árlap pinczefelszerelési cikkekéről és borsajtókról ingyen és bérmentve.
Tóth Gyula Debreczen.

Iskolás
 fiuk és leánykák részére
 kész fehérneműek, paplanok
 ágyszerítők, flanel-takarók, pokrécok, harlanyák, zsebkendők, valamint felsőruhákra legjobb minőségű és tartós szövetek és mosóárúk igen jutányos és szabott árban beszerezhető
Szépe Lajos
 női divat és fehérnemű üzletében
Debreczen,
 Kossuth-utca 6. sz.
 Rothsohnék-féle gyógyszer-tár mellett.

WESTINGHOUSE

E rős!
S zilárd!
T artós!
I zléses!
N esztelen!
G yors!
H egymászó!
O losó üzemi!
U thiró!
S zagtalan!
E legáns!

Gyár: ARADON.
 Garage és javító-műhely:
 Budapest, IX. kerület, Páva utca 10. szám.
 Iroda és kiállítási mintaterem:
 Budapest, IV., Kigyó-tér 1. sz. (királyi bérpalota)
 Hazai utviszonyoknak megfelelő
automobilok.
Turakocsik:
 30 HP cardanhajtással. — 35-40 HP lánchajtással.
 40 HP lánchajtással, lánctakaróval. — 40 HP cardanhajtással. — Gyártás alatt 15 HP 4 hengerű cardanos fiakker és kiránduló-kocsi.
Teherkocsik és autobusok:
 30 HP lánchajtással, lánctakaróval, 4 tonna hasznos súlyra vagy 40 személyre.
Automobilalkatrészek, lámpák stb.
 Állandó kiállítás:
 Budapest, IV., Kigyó-tér 1.
 Telefon 168-43. — Képviselők kerestetnek.

VILLAMOS VILÁGITÁS **POLLÁK SAMU** **VIZVEZETÉK és CSATORNA**
 DEBRECZEN, TELEFON 656. BERENDEZÉSI VÁLLALATA PIAC-UTCA 43. TELEFON 656.
 Villamos motorok, ivlámpák, * Fürdőberendezések, mosdók, csillárok és izzólámpák. * klosettek és kagylók, valamint világitási és vízvezetési szerelvények állandó raktára.
 Költségvetések és tervek díjmentesek. — Javítások eszközöltetnek.

Legrégibb épületüvegezési és képkerekezési vállalata
Blattner Gyula
 Telefon 468. sz. Főtér 69., Megyeházzal szemben. Alapított 1801.
 Építkezések beállítával ajánlja magát új és ó épületek, kirakatok beüvegezésére, melyekhez állandóan nagy raktárt tartok mindenemű üvegtáblákból.
 Gyors és pontos kiszolgálás, jutányos árak. Költségvetések kívánatra díjtalanul. Állandó nagy raktár mindennemű kész ablakokban, ugyszintén képkerekekben, stb.

Fiók raktára nincs,
 de a legnagyobb választékot
férfi-, fiu- és gyermek ruhákban
 feltűnő olcsó szabott árban
FRANK REZSŐ
 Debreczen legnagyobb ruha-áruháza, a Bika-szálloda mellett nyújthatja.
 Ezen óriási vállalat saját műhelyeiben a legújabb divatu uri ruhákat készítetteti a legjobb gyapju szövetekből és a legkényesebb izléseket a legjobban kielégíti.
 Óriási előnyös vételel folytán feltűnő olcsó árban árusít
 Minden vevő mentve van bármily csalódástól, mert minden darabon a legolcsóbb szabott ár ki van tüntetve. Meg nem felelő árúkat bármikor becseséltetnek, avagy kívánatra a pénz visszaadatik.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni, a szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-1-ig és d. u. 2-8-ig gróf Dégenfeldtér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen” apróhirdetéseit, mert

- Ha állást keres — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha társat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszer keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik: „Zugló”, „Kellemes sétapartner”, „Z. I.”, „Jenő”, „Ilona” jeligére.

A német nyelv gyakorlása végett ismeretiséget óhajt kötni uri fiatalember, oly tisztességes nő vagy férfival, ki magyarul csak nagyon keveset tud. Leveleket a kiadóba „Drezda” jeligére kérek.

Ajánlat.

A legjobb ízű aromás pörkölt kávé Fél-egyházynál kapható. Villanyüzemű kávé pörköldje a kirakatban Piac- és Miklós-utca sarok.

Írásbéli másolási munkálatokat szép, helyesírással bíró fiatalember elvállal. Cim a kiadóban.

Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rosenberg Béni Debreczen Bádógos-u. 1. 15

Borsos-féle hajszesz kapható Mihalovits Jenő gyógyszerárában.

Iskolakönyvek vidéki megrendelését leggyorsabban és pontosan intézi, Debreczen legrégebbi könyv- és papirkereskedése: Csáthy Ferenc, Egyház-tér 2. sz.

Előkelő urak figyelmébe! Egy elegánsan butorozott szoba (gaz, parkett) a piac közepében kiadó, szeptember 14-re vagy azonnal. Cim a kiadóhivatalban.

Blattner Gyulánál főtér, megyeházzal szemben, képek keretezése a leggyorsabban készülnek.

Zongora órákat ad kezdők és haladók számára előkelő urileány. Cim a kiadóban.

Kereslet.

Tanuló felvétetik Váray József kereskedésében.

Lakatos segéd és tanuló felvétetik Csillag-utca 25. szám alatt.

Keresek 3 személyre szóló butorozott szobát. Cim a kiadóban.

Egy jó családból való fiu tanulónak Juhász István épület- és műlakatos vállalatánál felvétetik. Kazinczy-utca 2. sz.

Eladás.

Bérbe adó Pestmegyei 1700 hold magyar uri birtok, vasuton Pestről 1 óra; tehenészet, dohánytermelés, Október hó 1-től 12 évre; kötött földek, hullámos részletek. Csrerepes Gyulánál, Szondy-utca 72., Budapest.

Bihar—Díószegi bor, hordószámra eladó Csapó-utca 27. sz., ugyanott az idejé termés, cirka 100 hektoliter, eladó.

Billiárd-asztal, ebédlő-kredenc eladó, asztalosmunkákat elvállalok. Eötvös-utca 112. Nagy.

PRELOVSZKY ANDRÁS

elsőrangú katonai és polgári szabó üzlete bel- és külföldi szövetek valamint hadi felszerelési cikkek nagy választéku raktára

Debreczen, Kossuth-utca 4. szám.

Elvállal a legújabb szabású és a legnagyobb igényeket is kielégítő katonai, vasuti és sport egyenruhákat, polgári öltönyöket, valamint magyar-, disz- és viselő ruhákat papi reverendákat, palástokat és fővegeket a legjutányosabb árak mellett készítenek.

Ugy tényleges, mint tartalékos tiszték és egyéves önkéntesek

a legegánsabban szabályszerint kiváló olesó árban felszereltetnek. Az anyag jó minőségért **valamint előírás szerinti elkészítésért felelőséget vállalok.**

Árjegyzékkel és felvilágosítással szívesen szolgálók.

Az iskolai év kezdetén

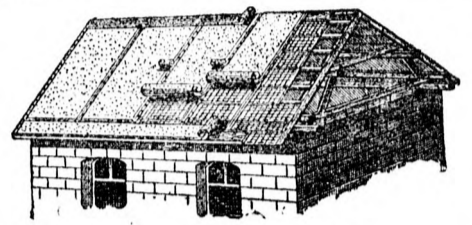
ajánlunk:

leány- és fiu fehérneműeket, zsebkezdők, harisnyák, paplan, matrac, ágy fehérneműek és flaneltakarókat nagy választékban, jutányos áron

Donogán és Somossy

Debreczen,

Kistemplom-bazár.

Biehn Asphalt fedőlemezei

elszigetelő lemezek.

Takarék tüzhelyek
Francia konyhák

Sesztina Lajos

vasraktárában

Debreczen, Piac-u. 23.

Beláthatja Ön is,

hogy egy sérvkötő, haskötő vagy bármely orvosi kötszer összehasonlíthatatlanul jobb, ha azt szakértő iparosnál mérték után s sajátkezi elkészítésben kapja és nem gyári árut vesz.

Ez okból leghelyesebb, ha adott esetben közvetlen

Vitárius Sándor

külföldön tanult

műkötszerészhez **Szent-Anna-ntoában 1. szám alá** fordul, aki e szakmában elismert elsőrendű specialista és még a legkülönlegesebb megrendeléseket is **sajátkezűleg** és a legjutányosabb árak mellett készíti.

Villamos világitást,

telefonok, villamos csengők berendezését, javítását, évi jókarban tartását, úgy helyben, mint vidéken legjobb anyaggal, legolcsóbban eszköz

Földvári L.

Debreceni első elektrotechnikai gyár és villamos-szerelési vállalat. — Csillárok, ivlámpák, villamos motorok, szellőztetők, dinamok állandó nagy választékban. Raktáron tartom a legjobb gyártmányú Wolfram és Osmium égőket.